

Nederlands
Verbond
Voor
Progressief
Jodendom

OVERLEGORGAAN JODEN CHRISTENEN EN MOSLIMS

Aan de Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. mevr. K. Arib, voorzitter

26 oktober 2020

Geachte mevrouw Arib,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid uw Kamer onze reactie te doen toekomen op het rapport van de commissie POCOB.

Allereerst willen wij onze waardering aan u en de leden van de commissie POCOB overbrengen voor het onderzoek en de uitgebreide verslaglegging in het rapport.

Het OJCM reageert tevens omdat de kwestie rond het al dan niet openbaar zijn van financiering van religieuze instituten uit het buitenland ons allen raakt: Joden, Christenen en Moslims.

Het heeft betrekking op zaken die het OJCM als maatschappelijke doelstelling heeft zoals onder meer de rol van religie in het publieke domein en de scheiding van Kerk en Staat.

Het is van primair belang om een absolute grens te leggen bij het gebruik van geweld, het aanzetten daartoe en het zaaien van haat. Ongeacht de motieven, of die nu religieus, historisch, ideologisch of psychiatrisch zijn.

Wel moeten wij vaststellen dat er een groot risico bestaat dat dit rapport zal leiden tot verdere polarisatie met daarbij toenemende spanning tussen - én binnen bevolkingsgroepen in Nederland. Vanuit onze ervaring in het overleg vanuit de verschillende religieuze perspectieven hierover, reiken wij onze inbreng aan. Deze inbreng bestaat uit enkele stellingen met daaruit voortvloeiende aanbevelingen. Een zevental punten behoeven naar ons inziens extra aandacht en uitleg.

Per punt presenteren wij een beleidsaanbeveling die, naar wij verwachten, inzet kan zijn bij de bespreking in uw Kamer.

Wij zijn bereid om desgewenst een mondelinge toelichting te geven.

Hoogachtend, namens OJCM

Muhsin Köktas (Contactorgaan Moslims en Overheid)

Christien Crouwel (Raad van Kerken Nederland)

Ruben Vis (Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap)

Hanneke Gelderblom-Lankhout (Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom)

Contactgegevens: Tel.: 06-53501801 - Mail: gelde052@planet.nl

OJCM

Bij het lezen van het POCOB rapport worden een aantal begrippen gebruikt die naar ons inziens verdere definiëring en verduidelijking noodzakelijk maken:

- 1 salafisme
- 2 onvrije landen
- 3 moslims als individu of als gemeenschap
- 4 diversiteit
- 5 Convenant
- 6 imamopleiding
- 7 ISN en Diyanet

1 'Salafisme' , de term wekt ten onrechte de indruk duidelijkheid te scheppen.

Het streven naar de 'zuivere islam' kunnen moslims op individuele wijze vormgeven door het doen van gebed en het zich houden aan verplichtingen.

Velen zoeken en vinden vormen om een goede Nederlandse moslim te zijn.

Zoals op pagina 24 wordt uitgelegd bestaan er verschillende stromingen binnen het salafisme, waarbinnen ook de term 'Jihadi-salafisme' wordt gebruikt. Het gaat daarbij om het al dan niet openlijk afwijzen van een aantal gebruiken en wetten in Nederland, dat kan overgaan in het goedkeuren van gebruik van geweld, het aanzetten daartoe en het zaaien van haat.

Er bestaat veelzijdigheid van ultra-orthodox tot vrijzinnig binnen de diverse geloofsgemeenschappen in Nederland. Geen enkele geloofsgemeenschap zal akkoord gaan met een behandeling of beoordeling waarbij geen duidelijkheid bestaat over wat en wie men het heeft.

Aanbeveling: Maak gebruik van Nederlandse begrippen, voorkom het gebruik van leenwoorden uit het Arabisch waarvan de definitie en reikwijdte niet duidelijk is. Probeer vooral ook het plakken van etiketten te voorkomen.

2 'Onvrije landen'

Op pagina 11 wordt toegelicht dat de commissie hiermee landen bedoelt die onze kernwaarden of vrijheden afwijzen, zoals godsdienstvrijheid, het recht om van godsdienst te veranderen, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging.

In deze landen bestaat geen scheiding van Kerk en Staat zoals in Nederland. De sharia is hier de basis van de grondwet.

In het POCOB rapport worden Turkije, Saudi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, Koeweit en Qatar genoemd. Maakt de commissie met opzet geen duidelijk onderscheid tussen deze landen? Is het feit dat Nederland het op tal van politieke punten oneens is met het regeringsbeleid van Turkije de reden om op godsdienstig vlak Turkije onder één noemer te scharen met Qatar en Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten? Is het juist het begrip 'onvrij' te gebruiken voor al deze landen, dus ook voor Turkije waarmee Nederland afspraken heeft ten aanzien van het hierheen zenden van Imams.

Aanbeveling: Maak duidelijk onderscheid tussen landen waar de meerderheid van de bevolking moslim is en die wel of niet intolerante vormen van islam propageren en financieren.

3 Moslims als individu of als lid van een gemeenschap

Het rapport noemt de invloed op 'moslimgemeenschappen' in Nederland die vanuit moskeeën worden uitgedragen. Terecht wordt de term moslimgemeenschap gebruikt, maar de moslimgemeenschap is in Nederland zeer divers. Jammer genoeg wordt niet verder uitgewerkt welke gemeenschap men op het oog heeft.

Nagelaten wordt duidelijk aan te geven welke gemeenschap volgens de commissie in meer of mindere mate betrokken is bij beïnvloeding uit de zogenaamde onvrije landen. Ook wordt niet goed genoeg verduidelijkt wat men bedoelt met beïnvloeding.

Aanbeveling; Maak duidelijk verschil en geef aan bij welke moslims en moskeeën beïnvloeding het doel is. Maak bij het woord beïnvloeding duidelijk waar het om gaat: Schimmige financiering van moskeeën en imams, al dan niet gepaard gaand met beïnvloeding van de islampraktijk van individuele moslims.

4 Diversiteit - aandacht voor dubbele loyaliteit

Op pagina 14 wordt gesproken over 'een grote groep binnen de Turks-Nederlandse gemeenschap die zich zeer sterk verbonden voelt met de Turkse staat en daardoor geen meningen meer durft/wil verkondigen die niet in lijn zouden zijn met die van de Turkse regeringspartij AKP en daaraan gelieerde organisaties. Het lijkt alsof de commissie beweert dat er binnen deze gemeenschap alleen gekozen zou kunnen worden voor ofwel loyaliteit aan Turkije ófwel aan Nederland.

De mogelijkheid van het hebben van 'dubbele loyaliteit' wordt in het rapport totaal niet genoemd. Juist deze mogelijkheid moet ons inziens gekoppeld worden aan het Nederlandse beleid ten aanzien van Turks-Nederlandse moslims. Hetzelfde geldt trouwens ook voor de leden van de Nederlands-Marokkaanse gemeenschap.

De praktijk laat zien dat Turkse-Nederlanders zich zowel met Turkije als Nederland verbonden voelen. Zie ook het onderzoek van juli 2019, uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over 'Turkse Nederlanders en hun binding met Nederland'¹.

Aanbeveling; In het beleid vasthouden aan een duidelijke scheiding van Kerk en Staat. Het verschil zien in de opvatting over de eigen godsdienstige beleving hier en de houding tot bijvoorbeeld de Staat Turkije en de partijpolitiek aldaar. Daarnaast aandacht schenken aan het begrip dubbele loyaliteit en de beleving hiervan.

5 Convenant

Op meerdere punten kan men in het POCOB rapport lezen dat de Nederlandse overheid beperkt inzicht heeft in de financiën van maatschappelijke en religieuze instellingen in Nederland (pag. 59). Om dit inzicht te bevorderen wordt er gesproken van het opstellen van 'convenanten' ten aanzien van transparante financiering zodat organisaties hierzélf grip zouden krijgen op ongewenste beïnvloeding via financiële lijnen (pag. 91) en op schimmige financiering van moskeeën en aanstellen en betalen van imams.

Om hierop grip te krijgen via wetgeving is een uiterst gevoelig en ook controversieel punt gezien het principe van 'scheiding van kerk en staat' in Nederland. Omdat dit natuurlijk nooit alleen voor moslims kan gaan gelden, maar dan ook voor alle andere religieuze genootschappen en organisaties.

Aanbeveling; Nagaan waar verbetering van de bestaande ANBI-wetgeving mogelijk is en pas daarna aanvullende wetgeving overwegen.

¹ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/11/11/190715-labyrinth-onderzoek-turkse-nederlanders-en-hun-binding-met-nederland>

6 Imamopleiding

Op pagina 94 wordt verwezen naar de OJCM - aanbeveling om een Nederlandse Imamopleiding op te zetten. Zo kan in de loop der tijd de noodzaak om imams naar Nederland te sturen afgebouwd worden. Dit vergt goed overleg tussen Nederland en het land dat bereid is hier imams naar toe te sturen. Een in Nederland opgegroeide en opgeleide imam is een zaak die inmiddels breed besproken is en steeds meer geaccepteerd wordt. Maar het zal nog wel enige overgangstijd vergen. Imams bekend met de Nederlandse taal en de Nederlandse maatschappij en cultuur zullen goed in staat zijn hun gemeenschap toe te rusten om volwaardig mee te doen in de Nederlandse samenleving. Dit is uiteindelijk de manier om schimmige financiering tegen te gaan.

Aanbeveling: Wij rekenen op uw steun zodat de ontwikkelingen rond de opleiding, geborgd in de gemeenschap zelf van start kan gaan. Deze wens van uw Kamer ligt vast in een motie. Het geld ervoor staat op de begroting.

7. ISN en Diyanet rapport

In het ISN rapport dat u ook zal worden aangeboden, wordt de rol en het beleid van ISN en Diyanet uitvoerig en grondig besproken. Hierin wordt ook de rol en het beleid van Turkije ten opzichte van de Nederlandse moslims, die in het OJCM vertegenwoordigd zijn, uiteengezet.

Aanbeveling: OJCM rekent erop dat u dit rapport meeneemt in uw verdere meningsuitingen en besluitvorming.

Ten slotte:

De afstand tussen de ideeën in Den Haag en die van landelijke bestuurders enerzijds en die van de plaatselijke praktijken anderzijds kan soms groot zijn. Het komt aan op inspirerende werkmodellen.

OJCM en GIS - Geloven in Samenwerking - zijn nauw betrokken bij meerdere *best practices*. Gebaseerd op de drieslag 'ontmoeten', 'samenwerken' en – pas na het opbouwen van onderling vertrouwen – 'elkaar bevragen'. Hierbij werken wij nauw samen met de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Justitie en Veiligheid.